

духовното и политическото освобождение на своитѣ сънародници. Търговскитѣ връзки позволявали сношението имъ съ роднитѣ градове на поробеното отечество и ги олеснявали да пращатъ своитѣ помощи за издръжката на училища, черкви, читалища и учебна книжнина, като сж проявявали своята щедростъ и родолюбие съ истинско високо съзнание.

Въ сжщностъ първитѣ български възрожденци били твърде много замислени за българското просвѣщение поради прѣчкитѣ, които изпъквали по пѣтя на неговото организиране: липса на училища, липса на учебници, липса на срѣдства, липса на подготвени учители, липса на установенъ книжовенъ езикъ. Насрѣща се изправялъ елинизмътъ като мощенъ противникъ, опасенъ въ своитѣ домогвания, убедителенъ съ своята учена древностъ и всесиленъ поради политическото влияние на фенерската патриаршия предъ турскитѣ власти. Невежеството на народа и липсата на национално съзнание още повече затруднявали задачата на нашитѣ родолюбци. Последнитѣ ще да сж били изпълнени съ голѣма ревностъ, смѣлостъ и патриотизъмъ, за да можатъ да преодолѣятъ всички тия прѣчки. Възроденитѣ колонисти и ратници за народно образование действували не само индивидуално, но и като колективна сила въ организирани общества и братства. Наредъ съ единичнитѣ усилия на богатитѣ търговци-радѣтели за народни училища, емигрантитѣ, организирани въ дружества, сж засилвали още повече народния подемъ къмъ просвѣта. Въ 1854 г. българитѣ въ Одеса основаватъ общество подъ названиее „Настоятелство на одескитѣ българи“, което си поставя за цель да подпомага българскитѣ черкви, да поддържа на свои срѣдства български училища, да издействува отъ руското правителство стипендии и помощи за българскитѣ младежи, за да следватъ въ рускитѣ учебни заведения и да работи за национално политическата кауза на българския народъ. Въ „Настоятелството“ вземали активно участие търговцитѣ Н. Хр. Палаузовъ, (основателъ) и К. Н. Палаузовъ, родомъ отъ Габрово; С. Д. Тошковичъ и Н. М. Тошковичъ отъ Калоферъ, както и ученолюбивия Найдень Геровъ. Въ Букурещъ презъ 1853 г. било образувано дружество „Ефория“, наречено отпосле Добродетелна дружина „Напредъкъ“, на чело на която стояли братя Мустакови, д-ръ В. Беронъ, Иванъ Бакалоглу и Христо Георгиевъ. Тя имала за цель да подпомага просвѣтнитѣ и националъ-политическитѣ стремежи на българитѣ и да представлява българския народъ предъ външния свѣтъ.